

NEENAWA

Scientific cooperation between Eastern Europe and Switzerland (SCOPES 2013-2016)

**Bern, University of Bern, Main Building,
lecture room 106**

8.4.2016, 18:15

Valentina Todoroska, National Museum Dr. Nikola Nezlobinski,
Struga, Macedonia
Archaeological underwater excavations in lakes of Macedonia

8.4.2016

Goce Naumov, Museum of Macedonia, Skopje, Republic of Macedonia:
First Farming Societies in Macedonia and the Process of Neolithization.

October-November 2016

Pavel Shydlovskiy, Taras Shevchenko National University of Kyiv,
Kyiv, Ukraine
Early agricultural communities of the Southwest Ukraine
Ранньоземлеробські спільноти Південно-Західної України – ukr.
Раннеземледельческие общности юго-западной Украины – rus.
Раните земјоделски заедници во Југозападна Украина – мкд.

Iana Morozova, Development and Challenges of Ukrainian Underwater Archaeology
Развитие и проблемы подводной археологии Украины – rus.
Розвиток і проблеми підводної археології України – ukr.
Развиток и предизвици на украинската подводна археологија – мкд.

10./11.2016

Andrey Mazurkevich, Hermitage State Museum, St. Petersburg,
Russia
Archaeology in the State Hermitage Museum
Археология в Государственном Эрмитаже.
Археологијата во Државниот музеј „Ермитаж“

10./11.2016

Andrey Mazurkevich, Ekaterina Dolbunova, Hermitage State
Museum, St. Petersburg, Russia
Lacustrine settlements in North-Western Russia (7-3 Millennium BC)
Озерные поселения Северо-Запада России (7-3 тыс. до н.э.)
Езерски населби во Северозападна Русија (7-3 милениум п.н.е.)

**Kiev, Taras Shevchenko National University of Kyiv,
Red Building, Volodymyrska 60, room 349**

4.2.2016, 16:00

Albert Hafner, University of Bern, Bern, Switzerland
Archaeology in Switzerland between lakes and mountains. Public evening lecture within the International Scientific Conference HUMAN & LANDSCAPE: Geographical approach in the Prehistoric archaeology, February 3 – 5, 2016, Kyiv, Ukraine
Альберт Хафнер, Бернський університет, Інститут археологічних досліджень, відділ первісної археології, Берн, Швейцарія:

Археологія у Швейцарії : поміж озерами та горами. Вечірня лекція в рамках Міжнародної наукової конференції «ЛЮДИНА ТА ЛАНДШАФТ: Географічний підхід в первісній археології», 3 – 5 лютого 2016, Київ, Україна
Археологијата во Швајцари помеѓу езерата и планините. Вечерно предавање во рамки на меѓународната научна конференција ЛУЃЕ и ПЕЈСАЖ: Географски пристап во предисториската археологија, февруари 3-5, Киев, Украина – мкд.

15.10.2016

Valentina Todoroska, National Museum Dr. Nikola Nezlobinski,
Struga, Macedonia
Archaeological underwater excavations in lakes of Macedonia
Археологічні подводні розкопки в озерних Македониї

15.4.2017

Goce Naumov, Museum of Macedonia, Skopje, Republic of Macedonia:
First Farming Societies in Macedonia and the Process of Neolithization.
Перші землеробські суспільства в Македониї та процес неолітизації

13./14.9.2017

Andrey Mazurkevich, Hermitage State Museum, St. Petersburg,
Russia
Archaeology in the State Hermitage Museum
Археологія в Државному Ермітажі – ukr.

Andrey Mazurkevich, Ekaterina Dolbunova, Hermitage State
Museum, St. Petersburg, Russia
Lacustrine settlements in North-Western Russia (7-3 Millennium BC)
Озерні поселення Північного Заходу Росії (7 – 3 тис. до н.е.) – ukr.

NEENAWA

Scientific cooperation between Eastern Europe and Switzerland (SCOPES 2013-2016)

Skopje, Museum of Macedonia/Archaeological
Museum of Macedonia

23.4.2016

Pavel Shydlovskiy, Taras Shevchenko National University of Kyiv,
Kiev, Ukraine
Yevgenii Sliesarev, Kyiv-Mohyla Academy, Kiev, Ukraine
Early agricultural communities of the Southwest Ukraine
Раните земјоделски заедници во Југозападна Украина

11.5.2016, 12:00

Andrey Mazurkevich, Hermitage State Museum, St. Petersburg,
Russia
Archaeology in the State Hermitage Museum.
Археологијата во државниот музеј „Ермитаж“

11.5.2016, 19:30

Albert Hafner, University of Bern, Bern, Switzerland
Archaeology in Switzerland between lakes and mountains.
Археологијата во Швајцарија помеѓу езерата и планините

17.5.2016, 12:00

Andrey Mazurkevich, Ekaterina Dolbunova, Hermitage State
Museum, St. Petersburg, Russia
Lacustrine settlements in North-Western Russia (7-3 Millennium
BC).
Езерски локалитети во Северо-западна Русија (7-3 милениум
п.н.е.)

St. Petersburg, The State Hermitage Museum,
The Hermitage Lecture Centre

18.4.2016, 18:00

Iana Morozova, Sergey Zelenko
Development and Challenges of Ukrainian Underwater Archaeology.
Развитие и проблеми подводной археологии Украины.

13.9.2016, 18:00

Albert Hafner, University of Bern, Switzerland
Archaeology in Switzerland between lakes and mountains.
Озерная и ледниковая археология в Швейцарии.

07.10.2016, 18:00

Goce Naumov, Museum of Macedonia, Republic of Macedonia:
First Farming Societies in Macedonia and the Process of Neolithization
Первые земледельческие общества в Македонии и процесс
неолитизации

15.3.2017, 18:00

Valentina Todoroska, National Museum Dr. Nikola Nezlobinski,
Struga, Macedonia
Archaeological underwater excavations in lakes of Macedonia
Археологические подводные раскопки в озёрах Македонии

2017

Pavel Shydlovskiy, Taras Shevchenko National University of Kyiv,
Kiev, Ukraine
Neolithic communities of Middle Dnieper region
Неолитические общности Среднего Приднепровья

u^b

**UNIVERSITÄT
BERN**

FNSNF

FONDS NATIONAL SUISSE
SCHWEIZERISCHER NATIONALFONDS
FONDO NAZIONALE SVIZZERO
SWISS NATIONAL SCIENCE FOUNDATION

Lectures in Bern, Kiev and Skopje are in English,
lectures in St. Petersburg will be in English with simultaneous trans-
lation into Russian.

Mac.: Предавањата во Берн, Киев и Скопје ќе бидат на англиски,
додека предавањата во Санкт Петербург ќе бидат на англиски
со симултан превод на руски – мкд.

Rus.: Лекции в Берне, Киеве и Скопье - на английском
языке, лекции в Санкт-Петербурге - на английском языке с
синхронным переводом на русский язык.

Uk.r.: Лекції в Берні, Києві та Скоп'є читатимуться англійською,
лекції у Санкт Петербурзі - англійською з синхронним
перекладом російською

Albert Hafner, University of Bern, Switzerland

Archaeology in Switzerland between lakes and mountains.

Switzerland has an extraordinarily rich archaeological heritage from the Neolithic and the Bronze Age, dating back nearly 7000 years. Since the mid-19th century, the first pile dwellings were discovered in the lakes of the Central Plateau. Since 2011 these sites are part of the UNESCO world heritage „Prehistoric pile-dwellings around the Alps“. Not only lakes, but also Swiss mountains preserve extraordinary archaeological remains: from an alpine pass in the Bernese Alps prehistoric objects are melting out from the ice. Perfect preservation conditions and modern archaeological methods allow exploring the development of early agrarian societies in this part of the world. We can reconstruct their settlements and follow their exchange with other communities. Archaeology under water and in alpine environments allows fascinating insights into the beginnings of our history.

Алберт Хафнер, Универзитет во Берн, Швајцарија

Macedonian abstract: Археологијата во Швајцарија помеѓу езерата и планините

Швајцарија има исклучително богато археолошко наследство од неолитот и бронзеното време, старо околу 7000 години. Уште во средината на 19-от век откриени се првите наколни населби во езерата од Централното Плато. Во 2011 овие локалитети се впишани во листата на светското културно наследство при УНЕСКО под името „Предисториски наколни населби околу Алпите“. Во овој регион, не само езерата, туку и планините имаат зачувано исклучителни археолошки остатоци, каде мноштво на предисториски предмети излегуваат од растопениот мраз во премините на Бернските Алпи. Одличните услови на зачувување и модерните археолошки методи овозможуваат темелно да се истражи равојот на раните земјоделски општества во овој дел од светот. На тој начин, ние можеме да ги реконструираме нивните населби и да ја следиме размената што тие ја имале со други заедници. Подводната

Альберт Хафнер, Бернский университет, Швейцария

Russian abstract: Озерная и ледниковая археология в Швейцарии.

Швейцария обладает невероятно богатым археологическим наследием неолита и бронзового века, самые ранние находки датируются 7000 л.т.н. В середине XIX века на Швейцарском плато были обнаружены первые свайные поселения. С 2011 г. эти памятники являются частью мирового наследия ЮНЕСКО („Древние свайные альпийские поселения“). Однако не только в озерах, но и в горах Швейцарии скрываются уникальные археологические находки: в Бернских Альпах древние артефакты были найдены во льду. Великолепные условия консервации и современные археологические методы исследования позволяют изучать развитие древних земледельческих обществ в этой части мира. Здесь оказалось возможным реконструировать поселения древних коллективов, заселявших эти территории, а также разнообразные торговые сети и пути обмена с другими группами населения. В этом регионе подводная археология и исследование ледников в горах позволяют делать удивительные открытия о далеком прошлом.

Альберт Хафнер, Бернский университет, Швейцарія

Ukrainian abstract: Археологія в Швейцарії : між озерами та горами

Швейцарія має надзвичайно багату археологічну спадщину доби неоліту і бронзового віку, починаючи майже з 7000 років від наших днів. З середини 19-го століття в озерах Центрального плато були виявлені перші житла на палях. З 2011 року ці пам'ятки є частиною Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО „Доісторичні пальові житла навколо Альп“. Не тільки озера, але і швейцарські гори зберігають надзвичайні археологічні рештки: з льоду, що таниє на альпійському перевалі в Бернських Альпах відкриваються нові доісторичні об'єкти. Ідеальні умови збереження і сучасні археологічні методи дозволяють дослідити розвиток ранніх землеробських суспільств в цій частині світу. Ми можемо реконструювати їхні поселення і прослідкувати шляхи обміну з іншими громадами. Археологія під водою і в альпійських умовах дозволяє зрозуміти захоплюючі витоки нашої історії.

Goce Naumov, Museum of Macedonia, Republic of Macedonia**First Farming Societies in Macedonia and the Process of Neolithisation.**

The second half of 7th millennium is period when significant social and economic changes are witnessed in the Balkans. Agriculture, husbandry, solid houses, pottery, axes and human representations are for the first time introduced. These changes in Macedonia are implemented by the first farming societies which come or were closely related to those in Anatolia. The cereals, domestic animals, architecture, vessels, tools, figurines and burials concerns dynamic communities which manifested its identity and cognition through material culture and social life.

Гоце Наумов, Музеј на Македонија, Република Македонија**Macedonian abstract: Првите земјоделски општества во Македонија и процесот на неолитизација**

Втората половина на 7-от милениум е време кога на Балканот се случуваат значајни општествени и економски промени. Тогаш за прв пат се воведуваат земјоделството, сточарството, фиксните куќи, керамиката, секирите и претставите на човечкото тело. Овие промени во Македонија се имплементирани од првите земјоделски општества кои доаѓаат од Анадолија или пак се во силна врска со нив. Житариците, животните, архитектурата, садовите, алатките, фигурините и погребувањата говорат за динамични заедници кои својот идентитет и верувања ги манифестирале преку материјалната култура и социјалниот живот.

Гоце Наумов, Музеј Македони, Република Македонија**Russian abstract: Первые земледельческие общества в Македони и неолитизация**

Вторая половина 7 тысячелетия - это период, когда на Балканах происходят заметные социальные и экономические изменения. В это время появляется земледелие, сложная архитектура, глиняная посуда, топоры, происходят изменения в искусстве, где появляется изображение человека. Эти изменения фиксируются вместе с формированием первых земледельческих обществ в Македони, которые происходят из Анатолии или тесно с ней связаны своим происхождением. Доместичированные животные и злаки, архитектура, посуда, орудия, фигурки и погребения появляются в динамично развивающихся обществах, отражая их идентичность и представляя их когнитивный мир через материальную культуру и свидетельства жизни социума.

Гоце Наумов, Музеј Македониј, Република Македонија**Ukrainian abstract: Перші землеробські суспільства в Македонії та процес неолітизації**

Друга половина 7-го тисячоліття - це період, коли на Балканах відбуваються значні соціальні та економічні зміни. В цей час з'являються землеробство та тваринництво, постійні житла, кераміка, шліфовані сокири і відтворення образу людини у мистецтві. В Македонії ці інновації здійснюються першими землеробськими суспільствами, які приходять, або тісно пов'язані з анатолійськими спільнотами. Доместиковані рослини та тварини, архітектура, посуд, інструменти, пластика та поховання характерні для динамічних громад, які репрезентують себе і власний світогляд через матеріальну культуру та соціальне життя.

Andrey Mazurkevich, The State Hermitage Museum, Russia

Archaeology in The State Hermitage Museum

Nowadays The State Hermitage Museum supports more than 22 archaeological expeditions. The history of museum's archaeology goes back to the XIXth c. and is tightly related with Imperial archaeological commission. Archaeological discoveries of the Hermitage museum include rich Skythian kurgans, fresco of Panjakent and Nymphaion, Urartu antiquities, researches of Old Russian and Saint-Petersburg architecture, medieval Russian towns, Russian tzars' quarters, burial mounds and settlements in Northern Caucasus, Xiongnu burials in Buriatia, and Iron Age settlements. The Hermitage was one of the pioneers of underwater archaeology, revived this direction in the 1980s in the Soviet Union, and continued to conduct underwater excavations of unique Neolithic pile dwellings sites in North-Western Russia. «The net of the Hermitage expeditions became one of the major factors of maintenance of a common cultural space» Eurasia. Exhibitions, made on the basis of unique archaeological finds, allow preserving limitlessness of cultural milieu.

Macedonian abstract: Археологијата во Државниот музеј „Ермитаж“

Државниот музеј „Ермитаж“ денеска содржи повеќе од 22 археолошки збирки. Историјата на археологијата во овој музеј оди назад до 19-ти век и се поврзува со царскиот археолошки комитет. Археолошките откритија на музејот „Ермитаж“ вбројуваат скитски кургани, фрески од Панџакент и Нимфаијон, старини од Урарту, истражувања на староруската петербуршката архитектура, средновековни руски градови, руски царски резиденции, могили и населби во Северен Кавказ, на хунски кнежевски погребувања во Буратија и градови од железното време. Ермитаж е еден од пионерите на подводната археологија и во таа насока во 1980-те години прави преродба во Советскиот Сојуз, за да денес продолжи со подводни ископувања на исклучителни неолитски наколни населби во Северозападна Русија. Мрежата на истражувачките експедиции на Ермитаж станаа еден од главните фактори во одржувањето на заедничкиот културен простор Евроазија. Изложбите, подготвени врз основа на извонредни археолошки наоди, овозможуваат заштита на бескрајноста на културниот простор.

Андрей Мазуркевич. Государственный Эрмитаж

Russian abstract: Археология в Государственном Эрмитаже

Сегодня Государственный Эрмитаж поддерживает более 22 археологических экспедиций. История эрмитажной археологии уходит в 19 век и связана с Императорской археологической комиссией. Полевые открытия экспедиций Государственного Эрмитажа – это богатые скифские курганы, фрески Пенджикента и Нимфея, исследования Урартских древностей, древнерусской и петербургской архитектуры, средневековых Русских городов, резиденции русских царей, могильников и поселений на Северном Кавказе, хуннских княжеских захоронений в Бурятии, городищ железного века. Эрмитаж остается одним из пионеров подводной археологии, когда-то в 1980-ых годах возродив это направление в Советском Союзе, продолжает вести подводные раскопки уникальных свайных поселений каменного века на Северо-Западе России. «Сеть эрмитажных экспедиций стала важнейшим фактором сохранения единого культурного пространства» Евразии. Выставки, сделанные на основе уникальных археологических находок, помогают сохранять безграничность культурного пространства.

Андрій Мазуркевич, Державний музей Ермітаж, Росія

Ukrainian abstract: Археологія в Державному Ермітажі

Сьогодні Державний Ермітаж підтримує понад двадцять дві археологічні експедиції. Історія ермітажної археології починається з 19 століття і пов'язана з Імператорською археологічною комісією. Польові відкриття експедицій Державного Ермітажу - це і багаті скіфські кургани, фрески Пенджикента і Нимфея, відкриття і дослідження урартських старожитностей, давньоруської та петербурзької архітектури, середньовічних давньоруських міст, резиденції російських царів, могильники та поселення на Північному Кавказі, хунських княжих поховань в Бурятії, городищ залізного віку. Ермітаж залишається одним з піонерів підводної археології, колись у 1980-их роках, відродивши цей напрямок у Радянському Союзі, продовжує вести підводні розкопки унікальних палювих поселень кам'яного віку на Північному Заході Росії. «Мережа ермітажних експедицій стала найважливішим чинником збереження єдиного культурного простору» Євразії. Виставки, зроблені на основі унікальних археологічних знахідок, допомагають зберігати безмежність культурного простору.

Andrey Mazurkevich, Ekaterina Dolbunova, The State Hermitage Museum, Russia

Lacustrine sites in North-Western Russia in 7–3 mill. BC

This region is located to the west from interfluvial area of three major rivers of Eastern Europe – Volga, Western Dvina and Dnepr. “The intersection of different routes” led to the formation of syncretic archaeological cultures. Sites with one of the most ancient pottery of Eastern Europe, dated back to the 7th mill BC, were found here. During several millenniums ancient inhabitants interchanged, bearers of various cultural traditions came here from the southern steppes, forest zone of Eastern Europe, from Central Europe, the Balkans, and Baltics. Not only pottery and ancient tool-kits changed, also prestigious artefacts were brought here – Baltic amber, clay Balkan pintaderas, flint daggers. Ancient inhabitants created a fascinating art world, centred round zoomorphic images and a man – a creator of this ancient world.

Macedonian abstract: Езерски локалитети во Северозападна Русија од 7-от до 3-от милениум п.н.е.

Регионот на Северозападна Русија се наоѓа западно од рамницата која ги разделува трите главни реки во Источна Европа: Волга, Западна Двина и Дњепар. „Клучката на различните патишта“ довела до формирање на синкретички археолошки култури. Овие локалитети го содржат едно од најстарите грнчарства во Источна Европа, датирано меѓу 7-от и 3-от милениум п.н.е. Во текот на неколку милениуми се менувале мноштво жители, коишто биле носители на различни културни традиции од јужните степа, шумските предели во Источна Европа, како и од Централна Европа, Балканот и Балтикот. Не се менувале само керамиката и оружјето, туку исто така се појавуваат и престижни артефакти, како што се: балтички килибар, глинените балкански пинтадери, кремени бодежи. Старите жители создале фасцинантен уметнички свет во чијшто центар се зооморфните претстави и човекот како создавач на стариот свет.

Андрей Мазуркевич, Екатерина Долбунова. Государственный Эрмитаж

Russian abstract: Озерные поселения Северо-Запада России 7–3 тыс. до н.э.

Регион исследования расположен с запада от водораздела трех основных крупнейших рек Восточной Европы – Волги, Западной Двины и Днепра. «Перекресток различных путей» привел к формированию синкретических культур. Здесь найдены стоянки с одной из самой древнейшей глиняной посудой Восточной Европы 7 тыс. до н.э. На протяжении нескольких тысяч лет сменялось древнее население, появлялись носители различных культурных традиций из южных степей, лесной зоны Восточной Европы, с территории Центральной Европы, Балкан, Прибалтики. Менялась не только глиняная посуда и древнее вооружение, но появлялись и престижные вещи – балтийский янтарь, глиняные балканские пинтадеры, кремневые кинжалы. Древнее население создает удивительный мир искусства, в центре которого оказываются зооморфные образы и ритуалы, вовлекавшие в участие и человека – создателя этого древнего мира.

Андрій Мазуркевич, Катерина Долбунова, Державний музей Ермітаж

Ukrainian abstract: Озерні поселення Північного Заходу Росії 7-3 тис. до н.е.

Досліджуваний регіон розташований на захід від вододілу трьох основних найбільших річок Східної Європи - Волги, Західної Двіни та Дніпра. «Перехрестя різних шляхів» призвів до формування синкретичних культур і знахідкам - свідченням присутності на цій території представників самих різних культур і етносів. Тут знайдені стоянки з однією з самої найдавнішої кераміки Східної Європи, яка з'явилася в першій половині 7 тис. до н.е. Протягом декількох тисяч років змінювалося стародавнє населення, з'являлися носії різних культурних традицій з південних степів, лісової зони Східної Європи, з території Центральної Європи, Балкан, Прибалтики. Змінювалися не тільки глиняний посуд і стародавнє озброєння, але з'являлися і речі престижного характеру - балтійський бурштин, глиняні балканські пинтадери, крем'яні кинджали. Стародавнє населення створює дивовижний світ мистецтва, в центрі якого виявляються зооморфні образи і людини - творця цього стародавнього світу.

Pavel Shydlovskiy, Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kiev, Ukraine
Early agricultural communities of the Southwest Ukraine.

The process of Neolithisation of the South-Western Ukraine and Moldova held by a significant impact from the Balkan-Danubian Neolithic communities. Transition to reproductive economy sharply affected on all elements of material culture and led to significant migrations, which resulting in widespread of innovations associated with the „Neolithic package.“ Wide using of the pressure technology of flint and obsidian processing was the one of such innovative feature. Each group of sites had specific technological methods of primary and secondary processing and a special set of lithic artifacts. Based on the statement that the lithic technology is a one of the culture defining characteristics, comparative analysis of lithic assemblages from the early agricultural communities' sites, highlights the genesis and interaction of such archaeological cultures as Krish, Bug-Dniester culture, the linear-band ceramic culture, Tripolie A, Tripolie B.

Павел Шидловский, Национален университет „Тарас Шевченко“, Киев, Украина
Macedonian abstract: Раните земјоделски заедници во Југозападна Украина

Процесот на неолитизација во Југозападна Украина и Молдавија е под силно влијание на балканско-дунавските неолитски заедници. Транзицијата кон репродуктивна економија остро делувала врз сите елементи на материјалната култура и довела до значајни миграции, што резултирале со ширење на иновации поврзани со т.н. „неолитски пакет“. Широката употреба на технологијата и процесирањето на кремен и опсидијан се дел од таквите инвентивни обележја. Секоја група на локалитетите имала специфични технолошки методи на примарно и секундарно процесирање и посебна колекција на литички артефакти. Доколку се земе предвид дека литичката технологија е една од карактеристиките за културно дефинирање, тогаш компаративните анализи од камените асемблажи од локалитетите на раните земјоделски заедници го истакнуваат потеклото и интеракцијата на таквите археолошки култури, какви што се Криш, Буг-Дњестер, Културата на линерна керамика, Трипоље А и Трипоље Б.

Павел Шидловский, Киевский национальный университет имени Тараса Шевченка, Киев, Украина
Russian abstract: Раннеземледельческие общности юго-западной Украины.

Процесс неолитизации территорий юго-западной Украины и Молдовы происходил при значительном влиянии балкано-дунайских неолитических общностей. Переход к воспроизводящему хозяйству кардинально изменил все элементы материальной культуры и привел к значительным миграционным процессам, в результате чего стало широкое распространение инноваций, связанных с «неолитическим комплексом». Одной из таких инновационных черт стало повсеместное использование отжимной технологии обработки кремня и обсидиана. Для каждой конкретной группы памятников характерны специфические технологические приёмы первичной и вторичной обработки и особенный набор каменного инвентаря. Исходя из утверждения, что технология кремнеобработки является одним из культуроопределяющих признаков, сравнительный анализ кремневых комплексов, происходящих с памятников раннеземледельческих культур, проясняет процессы становления и взаимодействия таких археологических культур как Криш, буго-днестровская, линейно-ленточной керамики, Триполья А, Триполья В.

Павло Шидловський, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна
Ukrainian abstract: Ранньоземлеробські спільності Південно-Західної України.

Процес неолітизації територій Південно-Західної України та Молдови відбувався за суттєвого впливу балкано-дунайських неолітичних спільнот. Перехід до відтворювальної економіки кардинально вплинув на всі елементи матеріальної культури та призвів до значних міграційних процесів, результатом чого стало широке поширення інновацій, пов'язаних з «неолітичним комплексом». Однією з таких інноваційних рис було повсюдне використання відтискної технології обробки кременю та обсидіану. Для кожної конкретної групи пам'яток, характерні специфічні технологічні прийоми первинної та вторинної обробки та особливий набір кам'яного інвентарю. Виходячи з твердження, що технологія обробки кременю являється однією з культуро визначальних ознак, порівняльний аналіз крем'яних комплексів, що походять з пам'яток ранньоземлеробських культур, висвітлює процеси появи та взаємодії таких археологічних культур як Криш, буго-дністровська культура, культура лінійно-стрічкової кераміки, Трипілля А, Трипілля В.

Pavel Shydlovskiy, Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kiev, Ukraine
Neolithic communities of Middle Dnieper region

Researching of the Neolithic sites of the Middle Dnieper region began with the discovery of dune settlements near Kiev in the early XX century, but from the middle of this century there are large-scale surveys and excavations hold, related to the construction of the reservoirs' cascade in the Basin of Dnieper River. To date, a significant number of known sites, represented by settlements at different terrace levels and cemeteries that belongs to the Dnieper-Donets cultural unity. Mapping of the sites in the defined region and analysis of such main features of material culture as pottery and lithic artifacts, provide an understanding of the development of the Dnieper-Donetsk communities and their interaction with other archaeological cultures: Bug-Dniester culture, Pit-Comb Ceramics, Late Tripolie.

Павел Шидловский, Национален универзитет „Тарас Шевченко“, Киев, Украина
Macedonian abstract: Неолитските заедници во регионот на Среден Дњепар

Истражувањата на неолитските локалитети во регионот на Среден Дњепар започнаа со откривањето на населбите во дини во близина на Киев, некаде во почетокот на 20-от век, меѓутоа од средината на овој век се изведени поголеми рекогносцирања и ископувања, поврзани со изградбата на каскади за резервоари во базенот на реката Дњепар. Досега е откриен значаен број на локалитети, што содржат населби на различни нивоа од терасите и гробници коишто ѝ припаѓаат на Дњепарско-донетската културна целина. Мапирањето на локалитетите во овој регион и анализата на главните обележја, како што се керамиката и камените артефакти, овозможуваат да се разбере развојот на Дњепарско-донетските заедници и нивната интеракција со други археолошки култури: Буго-дњестарската култура, јамско-чешелската керамика и доцната триполска култура.

Павел Шидловский, Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Киев, Украина
Russian abstract: Неолитические общности Среднего Приднепровья

Исследования неолитических памятников Среднего Приднепровья началось с открытием дюнных стоянок вокруг Киева в начале XX в., однако, только с середины этого столетия проводятся масштабные разведки и раскопки, в связи со строительством каскада водохранилищ в бассейне Днестра. На сегодняшний день известно значительное количество памятников, представленных стоянками на различных террасовых уровнях и могильниками, которые относятся к днепро-донецкой культурной общности. Картографирование памятников в означенном регионе и анализ таких основных черт материальной культуры, как керамические и кремневые комплексы, дают возможность составить представление о развитии днепро-донецких обществ и их взаимодействии с носителями других археологических культур : буго-днестровской, ямочно-гребенчатой керамики, поздне трипольской.

Павло Шидловський, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна
Ukrainian abstract: Неолітичні спільності Середнього Подніпров'я

Дослідження неолітичних пам'яток Середнього Подніпров'я почалося з відкриттям дюнних стоянок навколо Києва на початку XX ст., але тільки з середини цього століття відбуваються масштабні розвідки та розкопки, пов'язані з будівництвом каскаду водосховищ в басейні Дніпра. На сьогоднішній день відома значна кількість пам'яток, представлена стоянками на різних терасових рівнях та могильниками, що відносяться до дніпро-донецької культурної спільності. Картографування пам'яток в означеному регіоні та аналіз таких основних рис матеріальної культури, як кераміка та крем'яні вироби, дозволяють скласти уявлення про розвиток дніпро-донецьких спільнот та їхню взаємодію з носіями інших археологічних культур : буго-дністровської, ямково-гребінцевої кераміки, пізньотрипільської.

Valentina Todoroska, National Museum Dr. Nikola Nezlobinski, Struga, Macedonia
Archaeological underwater excavations in lakes of Macedonia

The lecture presents the cultural underwater heritage of lakes in Macedonia. Its main focus will be on archaeological underwater excavations of Neolithic and Bronze Age settlements in Ohrid Lake, especially at the sites of Vrbnik and Ploca/Micov grad in the so-called Bay of the Bones. The reconstruction, protection and conservation of the site will be a part of the lecture. The museographic presentation of results through an open air museum serves to rise awareness among the wider public.

Валентина Тодороска, Музеј „Др. Никола Незлобински“, Струга, Македонија
Подводните истражувања во езерата во Македонија

Macedonian abstract: Оваа презентација има за цел да го претстави подводното културно богатство во езерата коишто се наоѓаат во Република Македонија. Фокусот ќе биде ставен на подводните истражувања во Охридското Езеро преку локалитетите Врбник и Плоча Мичов град во Заливот на Коските. Исто така ќе биде презентирани реконструкцијата, заштитата и конзервацијата на овој локалитет, како и преземените мерки за презентација и подигнување на свеста кај пошироката јавност.

Валентина Тодороска, Подводные археологические раскопки в озерах Македонии,
Национальный музей им. д-ра Николы Незлобински, Струга, Македония

Russian abstract: Доклад посвящен подводным археологическим раскопкам, которые проводились в озерах Македонии. Особое место уделено раскопкам поселений неолита и бронзового века в озере Охрид, среди которых такие, как Врбник и Плоча Мицов град, расположенные в т.н. заливе Костей. Отдельное внимание будет уделено возможностям реконструкции, охраны и сохранения подобных поселений. Создание здесь открытых музеев – это возможность представления результатов исследований, доступных для широкой аудитории.

Валентина Тодороска, Национални музеј им. доктора Николи Незлобинскогo, Струга, Македонија
Археолошките подводни раскопки во озерата во Македонија

Ukrainian abstract: Лекција презентује подводну културну спадшину озер Македонија. Основна увага буде приделјана археолошким подводним раскопкам поселень неолитичној доби та епохи бронзи во Охридскому озеру, особливо на ділянках Врбник і Плоча Мицов град в так званій Затоці Кісток. В частині лекції буде приділено увагу питанням реконструкції, захисту і збереження пам'яток. Музеєграфічна презентација резултатів досліджень у музеї під відкритим небом буде сприяти підвищенню обізнаності широкої громадськості.

Iana Morozova, Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kiev, Ukraine
Development and Challenges of Ukrainian Underwater Archaeology

In region of modern Ukraine, underwater archaeology began a century ago. From beginning till the end of the 20th century, except its last decade, main activities of UA were focused mostly on surveys of submerged parts of coastal ancient cities within the Soviet general agenda of underwater scientific exploration. The era of independence has been characterized by development of the UA scientific discipline as a field in its own right. New technologies and inventions making easier access to underwater resources have raised awareness of potential and importance of Ukrainian underwater cultural heritage. The modern projects of Ukrainian UA which face modern challenges will be presented in the presentation. Their educational, public and scientific approaches will be illustrated.

Яна Морозова, Центар за подводна археологија, Киев, Украина

Macedonian abstract: Развојот и предизвиците на украинската подводна археологија

Во регионот на модерна Украина, подводната археологија започна уште пред еден век. Од почетокот до крајот на 20-от век, освен последната декада, главните активности на подводната археологија беа концентрирани претежно на рекогносцирање поплавени делови од древните крајбрежни градови во рамки на советската општа агенда за научни подводни проучувања. Периодот на независност се карактеризира со развој на подводната археологија како дисциплина во рамки на своето научно поле. Новите технологии и откритија што овозможуваат полесен пристап до подводните ресурси, ја подигнаа свеста за потенцијалите и важноста на украинското подводно културно наследство. Современите проекти на украинската подводна археологија, коишто се соочуваат со модерните предизвици, ќе бидат претставени во оваа презентација. Нивниот образовен, јавен и научен пристап ќе бидат илустрирани во оваа пригода.

Яна Морозова, Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Киев, Украина

Russian abstract: Развитие и проблемы подводной археологии Украины

Развитие подводной археологии в Украине началось столетие назад. С первых дней до конца 20-го столетия, кроме его последнего десятилетия, главные мероприятия по подводной археологии были сконцентрированы, в основном, на разведках затопленных частей береговых городов античной эпохи. Проведение подводных археологических разведок входило в общий план действий Советского государства по подводным научным исследованиям. Эру независимости охарактеризовало развитие подводной археологии как самостоятельной научной дисциплины. Новые технологии и изобретения, облегчающие доступ к подводным ресурсам, помогают формировать понимание потенциала и важности Украинского подводного культурного наследия. В докладе будут представлены современные проекты украинской подводной археологии, которые отвечают на современные вызовы, а также будут проиллюстрированы образовательные, общественные и научные подходы в их реализации.

Яна Морозова, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Ukrainian abstract: Розвиток і проблеми підводної археології України

Розвиток підводної археології в Україні почався сто років тому. З перших днів до кінця 20-го століття, окрім його останнього десятиліття, головні заходи щодо підводної археології були сконцентровані, в основному, на розвідках затоплених частин берегових античних міст. Проведення підводних археологічних розвідок входило до загального плану дій Радянської держави щодо підводних наукових досліджень. Еру незалежності охарактеризував розвиток підводної археології як самостійної наукової дисципліни. Нові технології і винаходи, що полегшують доступ до підводних ресурсів, допомагають формувати розуміння потенціалу і важливості Української підводної культурної спадщини. У доповіді будуть представлені сучасні проекти української підводної археології, які відповідають на сучасні виклики, а також будуть проілюстровані освітні, суспільні і наукові підходи в їх реалізації.